

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Is er een „tusschentoestand“? VI. — Uit de Schrift: Nieuw testament tot hoedisch. — Kerkelijk leven: Een zedelijke missie. De procedure over de kerkelijke goederen te Krommenie. Diaconale Conferentie. — Het boek van de week: Een uitgave van (ongewild) „historische“ betekenis. — Zending en evangelisatie: De verklaring van Gereformeerde Zendingarbeiders. — Uit het pol. en soc. leven: Indische kwestie. — Persoonlijk: Eenheid zoeken? „Eenheid“ van opleiding op het zendingsterrein. „Wat ze daar in Ksheddé doen pro ecclesia“. De gang van zaken ter synode aan de overzijde. Leert Duitsland? — Kerknieuwe. Nagekomen Kerkelijk leven: Alles gehandhaafd.

HOOFDARTIKEL

IS ER EEN
„TUSSCHENTOESTAND“?
door Prof. Dr K. SCHILDER.

VI.

Zoo zagen we, dat de bedoelde auteur in strijd komt met onze belijdenisschriften, gelijk ook met de leerspraken van 1942.

Thans willen we nagaan, hoezeer hij ook een conflict heeft met de gereformeerde belijdenisschriften in het algemeen.

Wij wijzen om te beginnen, op de tweede Zwitsersche belijdenis (confessio helvetica posterior) van 1562. Men zou art. 26 daarvan desnoods kunnen aanvoeren tegen de zede der lijkverbranding; het positieve argument immers vóór een eerlijke begrafenis wordt ontleend aan het feit, dat het lichaam der geloovigen een tempel van den H. Geest is, en staat onder de belofte van opwekking ten jongsten dage. Maar dat raakt ons onderwerp niet. Wel het volgende: er wordt uitgesproken, dat rechtstreeks na hun dood de geloovigen verhuizen naar Christus en de ongelovigen in de „tartara“ (de hel) geworpen worden. Uit het eerste feit wordt geconcludeerd, dat de achterblijvenden aan de dooden geen hulpdiensten behoeven te verleenen om hun lot te verbeteren door gebeden voor de gestorvenen etc. En uit het tweede, dat er uit die hel, waar men linea recta heengaat, geen uitgang meer is, ook niet op voorbede van de levenden. Deze (uit de sfeer der „gelijkenissen“ in die der confessioneele leer-uitspraken overgebrachte) polemische stellingen zijn slechts zinvol, als er inderdaad een tweërlei toestand na den dood is. Het zelfde geldt van de verwerping van het vagevuur; dat is bij de roomschen een kwestie van den tusschen-toestand, maar wordt hier afgevoerd onder beroep op het geloofsartikel van het eeuwige leven. Schrijver van de bezwaren tegen de uitspraken van 1942 zou het vagevuur op andere gronden moeten afwijzen. De leer der geestverschijningen c.a. wordt afgewimpeld, niet op de manier, die deze auteur zou moeten kiezen, doch op dezen dubbelen grond, dat men met de dooden geen „commercium“ mag hebben, zich met hen niet mag inlaten (Deut. 18: 11), en dat volgens Lucas 16: 29 v. een verschijning van dooden aan levenden als nutteloos wordt geweigerd aan den rijken man, toen deze „in de pijn“ was. Schrijver zou zeggen: dat is maar een gelijkenis, en die heeft een heel aparte manier van uitlegging en van aanwending. We deelen deze meening in haar algemeene strekking. Maar hier wordt toch de gelijke-

nis van Lucas 16 aangehaald als een verhaal der evangelische waarheid omtrent een godspraak, een „orakel“.

Positiever nog spreekt de schotsche Belijdenis (1560), art. 17. De gestorven uitverkorenen zijn vrij van moeite en genieten vrede en rust; ze slapen niet, en ook niet geraken ze in een toestand van bewusteloosheid en van vergeten, zooals sommige fanatiekelingen beweren, maar ze zijn vrij van alle vrees, kwelling en verzoeking. De anderen daarentegen lijden onuitsprekelijke pijn. Bij geen van beide mag aan bewusteloosheid worden gedacht, als waren ze zonder „gevoel“, „ondervinding“ (sensu). Als Schriftbewijs wordt niet alleen weer Lucas 16 aangehaald, doch ook het roepen van „de zielen onder het altaar“ (Openb. 6: 9—11).

In gelijken zin spreken de Iersche artikelen (1615). Duidelijk wordt onderscheiden tusschen wat de gestorvenen gaan ondervinden dadelijk na dit leven (volledig bewustzijn in glorie of pijn, in „comforts“ of „torments“) eenzijdig en wat over hen komt bij het einde der wereld anderzijds. Vóór dat men (in dezen tweeden termijn) verschijnt voor Christus' rechterstoel is er (in dien eersten termijn) dus bewustheid en variabele ondervinding geweest.

De Westminster-confessie (1647) is niet minder duidelijk. De zielen sterven evenmin als dat ze slapen. Ze sterven niet, want ze hebben een onsterfelijke substantie; ze slapen niet, want ze keeren aanstands tot God, die ze gegeven heeft. Bewijs: Lukas 23: 43 en Prediker 12: 7. De zielen der rechtvaardigen zijn dan volkomen heilig, worden ontvangen in de hoogste hemelen, aanschouwen daar Gods aangezicht in licht en glorie, en wachten op de volledige opstanding, van het lichaam. Bewijs: Heb. 12: 23; 2 Cor. 5: 1, 6, 8; Phil. 1: 23; Hand. 3: 21; Eph. 4: 10. Die der anderen worden geworpen in de hel, blijven daar besloten onder pijn, en worden daar bewaard, ze worden ook daar bewaard tot den jongsten dag. Bewijs: Luc. 16: 23, 24; Hand. 1: 25; Judas: 6, 7; 1 Petr. 3: 19. Er zijn dus twee plaatsen voor de uit het lichaam gescheiden zielen. En — er zijn er niet meer dan twee (cap. 32, 1). Daarna komt de hereeniging van ziel en lichaam (hetzelfde, en geen ander; vgl. „dit mijn vleesch“) (32, 2). Bewijs: Job 19: 26, 27, 1 Cor. 15: 42—44.

In dezelfde lijn spreekt de Grootte Westminster Catechismus (1647). Aanstands, onmiddellijk na den dood, verkrijgen (potiuntur) de geloovigen heerlijke gemeenschap met Christus. Waarin bestaat die? In dezelfde heerlijkheid, die zooveel de Westminster Confessie omschreef. Hun zielen zien Gods aangezicht, en verwachten de opstanding. Ook na den dood verblijven hun lichamen vereenigd met Christus totdat ze ten jongsten dage weer met hun ziel vereenigd worden; tot zoolang rusten ze in het graf als in een slaapstede (hier is dezelfde toon, als dien Luther aansloeg). Wat de anderen betreft: hun zielen worden gekweld, hun lichamen daarentegen worden in het graf als in een gevangenis bewaard (vr. 86). Hoe duidelijk is hier de onderscheiding van lichaam en ziel; hoe zeer hangt de axiologische bepaling van het graf, slaapstede dan wel kerker, af van den toestand der ziel, in den tusschen-tijd. En hoe duidelijk is ook hier de onderscheiding tusschen het eerste (85) en het finale (88) oordeel; eerst dit is volledig en eeuwig durend (90). Zie ook den Kleinen Westminster Catechismus, vr. 37, 38.

„.....de HEERE zeide tot mij: Ga heen, profeteer tot mijn volk Israël.“
Amos 7: 15 b.

Dan wordt de vree, de diepe rust, gevonden
Van wie eenvoudig 't pad van Uro geboden
gaat.

Hij wankelt niet, die op de rotssteen staat
Van 't klare Woord, waaraan hij is gebonden.

Het is hem opgelegd, hij moet het luid
[verkonden!]

Elk zwijgen wordt hem tot een vals verraad;
Want wie de boodschap van zijn Heer verstaat,
Wordt door de ijver van Zijn huis verslonden.

Wat deert het of de wereld hem wil wonden!
Wordt hij omringd door laster, schimp en
[smaad,

Hij legt de brieven neer voor Gods gelaat:
De weg naar 't hart van die hem heeft
[gezonden.

Hij ademt in bevrijdend diepe teugen.....
Gods knecht te zijn kan mateloos verheugen.

Harderwijk. H. Westerink.

Niet anders spreekt de altijd „muzikale“ Er-lauthaler Belijdenis (1562). De zielen der heiligen gaan na haar losmaking uit het lichaam naar het paradijs, zijn daar in Gods hand, hun geest gaat terug tot God, die hem gegeven heeft. Lazarus was in Abrahams schoot, wij zijn bij den Heere, niet in een soort van vagevuur, doch waken en rusten. En omgekeerd. Er wordt op gewezen, dat zóó de Schrift oordeelt, doch evenzoo de Kerkvaders en de beste concilies. Ook Lombardus. De vaders en Lombardus leeren, dat de zielen der heiligen in Abrahams schoot en onder het altaar Christus (!) den laatsten dag afwachten, als in een voortoortaal (porticus) des eeuwigen levens. De anderen ondervinden reeds de toekomstende straffen (sentiant futura poenas). Een korte uitspraak, die volkomen onverbondbaar is met het gevoelen van den hier bedoelden predikant. (afdeeling: De purgatoria, Müller, Bek. sehr. 293 v.).

Dienovereenkomstig kent dezelfde belijdenis dan ook tweërlei receptakel (bewaarplaats, vergaarbak, stapelplaats) der zielen; het is de duivel, en niemand anders, die de leugen verzon, als zou er in de regeering van den Antichrist tot aan den jongsten dag maar één barre, duistere limbus of kerker voor alle zielen zijn om zich daarin te verschuilen. En dan nog komen er een reeks van praedicaten, die stuk voor stuk een weerspraak zijn van het betoog van den synodocratischen bestrijder der uitspraken van 1942. De zielen der geloovigen, — waar zijn ze? In Abrahams schoot, in 't paradijs, onder het altaar Christus (!), in het „refrigerium“, d.w.z. de verkwikking, de verkoeling, die een deel is van het eeuwige leven, gelijk de zielen ook partieel bewust zijn, imputatief worden gerechtvaardigd, en geloof en hoop in het paradijs behouden. Zoals Augustinus leert, is daar hun perfectie nog niet, maar ze wachten erop: de „voorloopigheid“ van den tusschentoestand. Dezelfde „voorloopigheid“ geldt voor de verlorenen. Maar er is toch principieel verschil. Derhalve: een illusie blijft die ééne verblijfplaats voor alle zielen. En als men bij de vaders soms lezen kan, dat Christus door zijn sterven, zijn lijden, zijn opstanding de zielen heeft opgetrokken uit den afgrond, uit den waterlozen put, wel, dan doelen ze daarmee heelemaal